

Kunnskapsdepartementet

Vår saksbehandler
Åshild Olaussen

Kopi til

Vår dato
3.desember 2018

Vår referanse

Deres referanse

Innspill til melding om internasjonal studentmobilitet

Unio takker for invitasjonen fra KD til å komme med innspill til en ny stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet i høyere utdanning. Det er bred enighet om at internasjonalisering er viktig både for utdanning og forskning, og vi ser at studentmobilitet er et av flere virkemidler for å styrke internasjonalt samarbeid og kvalitet i høyere utdanning.

Generelle kommentarer

Unio er positiv til regjeringens ambisjon om økt studentmobilitet. Samtidig mener vi det er en svært lang vei før det er mulig å realisere en ambisjon om at minst 50 prosent av studentene skal ha deltatt på et mobilitetsopphold. Ambisjonen i denne runden bør være å nå målet om at andelen studenter med utvekslingsopphold med varighet på tre måneder eller lenger, skal være 20 prosent som er satt igjennom Bolognaprosessen, og uttrykt i Kvalitetsmeldingen. Unio vil samtidig peke på at også ved kortere utvekslingsopphold, under tre måneder, kan studentene oppnå verdifullt læringsutbytte som følge av mobilitet og internasjonal erfaring.

I invitasjonen er det et uttrykt mål å få i stand en kulturendring som kan sikre at mobilitetsopphold blir en naturlig og integrert del av norsk høyere utdanning. En slik kulturendring vil kreve at en rekke andre faktorer må på plass. All erfaring viser at det er ressurskrevende å utvikle, vedlikeholde og videreutvikle gode samarbeidsavtaler, og å kvalitetssikre studie- og praksisopphold. Det må en nøye avveining til for hvor mange samarbeidsavtaler institusjonene bør inngå. På den ene siden bør man unngå at hele kull reiser til samme institusjon samtidig, men på den andre siden er det mindre resurskrevende med færre samarbeidsinstitusjoner.

Rammeplanstyrte profesjonsutdanninger

Unio mener det er viktig at stortingsmeldingen tar høyde for de forskjellene som ligger mellom ulike fagområder, ikke minst skillet mellom profesjonsutdanninger og disiplinfag. For rammeplanstyrte profesjonsutdanninger der kompetansekravene er tett knyttet opp mot nasjonalt organiserte velferdstilbud, kan lange studieopphold i utlandet være mindre aktuelt enn for andre typer studier, for eks. mer teoritunge disiplinstudier. Verdien av mobilitet og internasjonal erfaring er likevel tilstede også for profesjonsutdanninger som lærerutdanningene, sykepleie og andre

helsefagutdanninger. Profesjonsfagene qua fag er internasjonale, og har gode forutsetninger for erfaringsdeling i utdanning og forskning.

Rapporten fra NOKUT og DIKU om studenters utbytte av utenlandsopphold, som ble lagt fram 13.11.18, viser at det er få fra utdanninger med rammeplan som har utveksling, definert som minst 3 måneder og oppnådd studiepoeng. Derimot er det mange som har kortere utenlandsopphold, som gir høy score fra studentene på faglig utbytte og motivasjon. Dette er verdt å merke seg, og Unio mener at stortingsmeldingen også bør vurdere tiltak som kan legge til rette for kortere utenlandsopphold enn 3 måneder.

Praksisstudier som en del av studiet er en særskilt utfordring når det kommer til internasjonal mobilitet for mange av profesjonsfagene. I sykepleie er for eksempel 90 studiepoeng i bachelorutdanningen praksisstudier. For god utveksling i praksisstudier, må det være et formalisert samarbeid på institusjonelt nivå, både med utdanningsinstitusjon og med praksissted, hvor læringsutbyttebeskrivelsene gjelder på lik linje som for praksissteder i Norge. Kvaliteten må sikres for at studiepoengene skal kunne forsvares.

For både utveksling og kortere opphold forutsettes at oppholdet er integrert i studieplanen, at det strukturelle på studiestedet er på plass og at oppholdet ikke forlenger studiene. I fag der fullført grad gir nødvendig autorisasjon for utøvelsen av yrket, må det sikres at et utenlandsopphold ikke forpurrer at studenten når nasjonale læringsmål og oppnår autorisasjon.

Kommentarer til noen av spørsmålene rettet til UH-institusjonene

Ambisjoner om kulturendring

Som påpekt innledningsvis ligger noe av utfordringene knyttet til kulturendring å ha rammer og ressurser til å utvikle gode og kvalitetssikrede mobilitetsordninger.

Utgående studentmobilitet

Studietilsynsforskriften setter krav om «vinduer» for utveksling i alle studieprogram, og meldingen bør fremheve betydningen av at dette gjøres. I tillegg er det viktig med enkelt tilgjengelig informasjon til studenter helt fra de begynner på studiet, og at utveksling blir presentert som en naturlig del av studieprogrammet. Studentene må føle trygghet i valg av fag og fordypninger i oppholdet, og det må være økonomiske incentiver som muliggjør de nasjonale ambisjonene både for institusjonene og for studentene.

Vi har forhåpninger til at meldingen synliggjør ulike former for mobilitet, og at kortere studentmobilitet/praksis synliggjøres i DBH og FS.

Innkommende studentmobilitet

Vi vet at norske studenter gjennomgående er mer fornøyde med sitt opphold, enn utenlandske studentene i Norge. De innkommende studentene må ivaretas bedre. Mye positivt har skjedd, men

det er fremdeles potensiale for bedre ivaretagelse og integrering av innkommende studenter både i samfunnet og på campus. Et viktig skritt i den retning er å videreutvikle emner som norske og utenlandske studenter må ta sammen. Bedre velferdstilbud gjennom studentsamskipnadene o.l. er også viktig.

Nasjonale tiltak og regelverk

Finansieringsordningene kan bli bedre, og ikke minst studentmobilitet ut på mindre enn tre måneder bør finansieres på annen måte enn i dag.

Vi imøteser nasjonale føringer for arbeidet med å sikre kvalitet, både for mobilitetsopphold og for å sikre at praksis i utlandet blir veiledet og vurdert. Meldingen bør også se på tiltak for å styrke de vitenskapelig ansattes vilkår til å ta imot og tilrettelegge for internasjonale studenter.

Godkjenning

Utenlandsopphold må være relevante for studiet, og vi mener det derfor er svært viktig at utvekslingsoppholdet er individuelt forhåndsgodkjent.

Arbeids- og næringsliv

En rekke undersøkelser, nå senest rapporten *Utbytte fra utveksling og andre utenlandsopphold* viste at det å ha vært på utveksling ikke ga noe fortrinn ved jobbsøking og at studenter med hele grader fra et annet land har større vanskeligheter med å få jobb. I dette ligger at arbeidsgivere kanskje ikke kjenner godt nok til disse utdanningene, men også her er det kunnskapshull det er viktig at vi «tetter». Vi mener at det er behov for en kartlegging av hvilke utdanninger som ikke gir ansettelse, eller vanskeliggjør inngangen til norsk arbeidsliv. Først da kan vi utvikle tiltak som sikrer at norsk arbeidsliv nyttiggjør seg den kompetansen studentene oppnår i møte med andre lands utdanning og arbeidsliv.

Vennlig hilsen
Unio

Ingjerd Hovdenakk
sekretariatssjef

Åshild Olaussen
fagsjef

